

Skate-sak 13/2021 Status i arbeidet med å etablere arenaer innenfor konsultasjonsordningen
Behandlingssak

Historikk/bakgrunn

KS og regjeringen er omforent om behovet for en god dialog mellom staten og kommunesektoren. Det er regelmessige konsultasjonsmøter mellom staten ved regjeringen og KS. [Ordnningen](#) omfatter også samarbeidsavtaler, kostnadsberegninger og lovmedvirkning.

Samarbeidet mellom statlig og kommunal sektor er styrket de siste årene. Regjeringen og KS har ved å utvikle og legge frem digitaliseringsstrategien i fellesskap, gitt tydelige signaler om å styrke samhandling og samstyring mellom statlig og kommunal sektor. I strategien fremgår det at

Regjeringen vil

- *«Etablere arenaer innenfor konsultasjonsordningen for å følge opp digitaliseringstiltak som berører kommunal sektor, inkludert tiltak i digitaliserings-strategien»
(En digital offentlig sektor, s44)*

Resultatet av dette er etablering av eget konsultasjonsmøte med flere departementer om digitalisering. Det første konsultasjonsmøtet om digitalisering mellom regjeringen og KS ble avholdt 14. september 2020. Det andre 7. mai 2021. Hovedtema for konsultasjonsmøtet om digitalisering er vesentlige tverrgående problemstillinger som er strategisk viktige for kommunal sektor, inkl. tiltak i digitaliseringsstrategien. Det er foreløpig ikke diskutert å etablert andre arenaer.

Det er KS, KMD og de departement som er mest relevante for kommunal sektor på digitaliseringsområdet som deltar i møtet. I møtet 7. mai 2021 deltok ASD, BFD, HOD, KD, JD og FIN foruten KMD og KS. Møtet gir departementene og KS anledning til å konsultere og informere hverandre om aktuelle saker og tema som er viktige for å lykkes med felles ambisjoner på tvers av departementene.

Departementene og KS har i tillegg anledning til å drøfte konkrete digitaliseringssaker i bilaterale møter. Problemstillinger og konklusjoner fra slike prosesser kan likevel tas opp på dette møtet. Det er et mål å løfte fram de viktigste sakene innenfor digitaliseringsområdet. Konsultasjonsmøtet er forberedt av et sekretariat sammensatt av KS og de aktuelle departementene.

Digitaliseringsstrategien operasjonaliseres gjennom en felles handlingsplan. Det er inngått en egen samarbeidsavtale mellom KS og KMD om oppfølging av ambisjoner og felles tiltak i digitaliseringsstrategi for offentlig sektor. Et mål med samarbeidsavtalen er å avklare ansvarsforhold for å styrke samhandling og samstyring på digitaliseringsområdet.

Forslag til beslutning:

KS tar innspillene fra SKATE med i det videre arbeidet med konsultasjonsmøtene.

Presentasjon av saken

I forberedelser til konsultasjonsmøtene om digitalisering har KS vært opptatt av å adressere de viktigste temaene på tvers av flere departement. Sakene belyses gjerne med eksempler innenfor en sektor, eller flere når det er tilfellet. Sakene må også egne seg for politisk samtale. Følgende saker har vært behandlet i møtene:

September 2020

Tittel	Kort beskrivelse	
1 SAMHANDLING OG SAMSTYRING PÅ DIGITALISERINGSOMRÅDET	<p>KS adresserte behovet for etablering av samstyringsmodeller innenfor flere sektorer. KS så behov for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Å videreutvikle samstyringsmodeller der de finnes (primært eHelse), og etablere nye samstyringsmodeller der de enda ikke finnes (særlig på oppvekstområdet, samtidig som tilsvarende behov finnes hos flere departement) • Å unngå at staten får utvidede fullmakter i/på tvers av sektorer til å avgjøre forhold av særskilt betydning for kommunesektoren, uten formell medvirkning fra kommunesektoren som selvstendig forvaltningsnivå (jmf. (forslag) til ny e-helselov). 	<p>Følges opp av KS og KMD, tema igjen i 2021.</p>
2 ANSVARSFORDELING MELLOM STAT OG KOMMUNE I DIGITALISERINGSARBEIDET	<p>KS belyste at kommunal sektor opplever at statlige digitaliseringsinitiativ kan medføre en oppgavevridning der staten kan få et leverandøransvar som griper inn i kommunenes sørge-for-ansvar for kommunale tjenester.</p> <p>KS så behov for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Å avklare hvilke roller staten kan innta i tilknytning til kommunal sektors lovpålagte oppgaver, når det gjelder både anskaffelse, utvikling, forvaltning og drift av digitale tjenester generelt, og innbyggertjenester spesielt. • Å utvikle hensiktsmessige modeller både for å skape noe nytt, og for å ta vare på det vi har skapt, i fellesskap; herunder modeller for felles (videre)utvikling, finansiering, utbredelse, drift og forvaltning. 	<p>Følges opp av KS og KMD, tema igjen i 2021.</p>
3 ARBEIDET MED DE 7 LIVSHENDELSENE I DIGITALISERINGSSTRATEGIEN	<p>KS så særlig behov for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et vedvarende fokus i staten på å tilrettelegge for utvikling av sammenhengende tjenester på tvers av både fagsektorer og forvaltningsnivåer gjennom egne styringsstrukturer. • Forsterket arbeid med å forbedre mulighet for å identifisere og autorisere ansatte og unge – på tvers av fagsektorer. • Etablere tjenester som ivaretar relasjoner mellom barn og foresatte/omsorgspersoner for kommunale og statlige aktører 	<p>Følges opp av KS og KMD, tema igjen i 2021.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Å gjensidig avklare forventningene til samarbeid, involvering, organisering og styring av arbeidet med de syv livshendelsene, slik at det enkelte eierdepartement, utførende etat og kommunal sektor blir bedre koordinert og istandsatt til å levere på strategien. • Å se arbeidet med realisering av digitaliseringsstrategien i sammenheng med Stortingsmeldingen om innovasjon i offentlig sektor. 	
4 NASJONALE FELLESLØSNINGER	<p>KS tok opp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er ikke i tilstrekkelig grad etablert en helhetlig og koordinert tilnærming til hvilken fellesfunksjonalitet og felles IT-arkitekturer offentlig sektor har behov for. Det er heller ikke etablert helhetlige og koordinerte forvaltningsmodeller som understøtter en effektiv ressursbruk i offentlig sektor. Det pågående arbeidet med økosystemet har som mål å løse disse problemstillingene. I dette arbeidet er Fiks-plattformen sentral. • For videre samhandling stat og kommunal sektor imellom, er det vesentlig at departementene og underliggende etater forholder seg til utviklingen av Fiks-plattformen, og særlig mulighetene for kommunikasjon, datadeling og informasjonsflyt på tvers av forvaltningsnivåer som ligger i denne. 	<p>Problemstillingen med deling av data fra kommunene tas opp i arbeidet med ny stortingsmelding om datadrevet økonomi og innovasjon.</p>

Mai 2021

1- PRINSIPPER FOR INVOLVERING AV KOMMUNAL SEKTOR I STATLIG DIGITALISERINGSARBEID	<p>Oppfølging av sak 1 fra første møte.</p> <p>Samhandlingsmodeller mellom stat og kommune - rådgivende konsensusstruktur – sikrer ikke kommunal sektor tilstrekkelig selvstendig innflytelse gitt sektorens rolle som selvstendig forvaltningsnivå.</p> <p>Konklusjoner fra et råd og/eller utvalg som har/får konsekvenser for kommunal sektor, kan bli behandlet videre i direktoratet og departementet uten at kommunal sektor involveres eller får innsyn i de vurderingene som ligger til grunn for et vedtak eller de anbefalinger som legges frem for Stortinget. Det er ingen automatikk i at KS involveres i den videre behandlingen i direktoratet og deretter i departementet.</p> <p>I sektorer hvor det mangler modeller for samarbeid mellom stat og kommune kan tiltak eller saker som har konsekvenser for kommunal sektor ikke blir tilstrekkelig belyst ut ifra kommuneperspektivet i</p>	<p>Foreløpig: KS og KMD tar med seg innspill som er kommet i dialogen og jobber videre med det som trenger regjeringsbehandling.</p>
---	--	--

	<p>departement eller underliggende virksomhet grunnet manglende dialog.</p> <p>KS og KMD foreslo i møtet tydeliggjøring og tilpasning av eksisterende prinsipper for samstyring, samt krav og anbefalinger (til digitaliseringsrundskrivet) for involvering av kommunal sektor i statlige digitaliseringstiltak som berører kommunal sektor.</p>	
<p>2 - ARBEIDET MED DE 7 LIVSHENDELSENE I DIGITALISERINGSSTRATEGI EN OG ØVRIG SAMARBEID OM DIGITALISERINGSSTRATEGI EN</p>	<p>Oppfølging av sak 3 fra første møte.</p> <p>KS opplever i senere tid at tilnærmingen i flere av livshendelsene legger til rette for godt samarbeid og involvering. I enkelte livshendelser har man mobilisert kommuner som representerer kommunal sektor. Erfaringen viser så langt at det kan være krevende å frigjøre ressurser som har sitt hovedvirke i den kommunale tjenesteytelsen for denne type arbeid.</p> <p>Særlig er de livshendelsene som bygger på innovasjonsmetodikk, eksempelvis Stimulab-støttede «Alvorlig sykt barn» og «Starte og drive en frivillig organisasjon» samt «Dødsfall og arv» godt tilrettelagt for en åpen og likeverdig prosess. Det samme vil trolig «Ny i Norge» med bruk av fremsynt metodikk i regi av Digitaliseringsdirektoratet. For enkelte andre livshendelser er arbeidet mer preget av å fortsette med allerede påbegynte understøttende aktiviteter fra den enkelte statlige etat, uten at man nødvendigvis i tilstrekkelig grad setter livshendelsen og dens utfordringer som helhet på tvers av fagsektorer og forvaltningsnivå på dagsorden. Det gjør det krevende for kommunal sektor å komme i inngrep med arbeidet. KS mener at innovasjonsmetodikk som åpner for å gå grundig inn i de faktiske behovene hos bruker og tenke radikalt annerledes om dagens oppgaveløsning kan være en mer egnet tilnærming. Med en slik innretning vil arbeidet være mer relevant for kommunal sektor.</p> <p>Problemstillinger til diskusjon i møtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • KS ønsker å drøfte med eiere av livshendelsene om innovasjonsmetodikk i sterkere grad kan brukes som inngang til arbeidet med livshendelsene og sees i sammenheng med arbeidet med en samarbeidsavtale mellom KS og regjeringen om innovasjon og bærekraftsagendaen. 	<p>Foreløpig: Det gjennomføres oppfølgingsmøter om arbeidet med livshendelsene mellom eierdepartementene og KS. KMD bidrar til å følge opp at slike møter kommer på plass.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • KS ønsker å drøfte hvordan vi sammen kan legge til rette for å sikre god kommunal koordinering, deltakelse og likeverdighet i arbeidet med én digital offentlig sektor, og sammen lykkes med realisering av felles strategi. 	
3 - INFORMASJONSSIKKERHET OG PERSONVERN	<p>Det er mange aktører som veileder innen informasjonssikkerhet og personvern. Blant aktørene er Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), Datatilsynet, Direktoratet for sivil beredskap (DSB), Digitaliseringsdirektoratet (Digdir), e-Helse (Normen) og Nasjonal kommunikasjons-myndighet (NKOM) for å nevne et lite utvalg.</p> <p>Problemstilling til diskusjon i møtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan kan vi best tydeliggjøre rolle og ansvar mellom ulike aktører, samarbeide for bedre ressursbruk og koordinere alle veiledningsaktørene (stat og kommune) innenfor informasjonssikkerhetsområdet slik at man får et helhetlig veiledningsmaterieil? 	<p>Foreløpig: JD og KMD vil drøfte KS forslag om å etablere arbeidsgruppe som utarbeider felles materiell og melde tilbake.</p>
4 - ANSVARFORDELING MELLOM STAT OG KOMMUNE I DIGITALISERINGSARBEID T - FELLES BEHANDLINGSANSVAR	<p>Oppfølging av sak 2 i forrige møte.</p> <p>Sammenhengende tjenester, deling av data, ønske om nasjonale løsninger og å øke samarbeid mellom kommune og stat, bidrar til at kommunene og staten i økende grad bruker de samme datasystemene eller at staten leverer løsninger for innbyggertjenester innen det som tradisjonelt sett og etter loven er kommunenes domene. Noen aktuelle eksempler er vedtaksløsning for arbeidsevnevurdering i NAV etter Nav-loven § 14 a, saksbehandlingsløsning for tildeling av kommunal bolig som utvikles av Husbanken, DigiHelse og innbyggertjenester i samarbeid med Norsk Helsenet og chat om sosiale tjenester på nav.no, der innbyggeren ikke er innlogget. Bruk av felles fagsystemer kan bidra til bedre og mer effektive tjenester, og er ofte ønskelig. I eksemplene over eier staten systemene som også brukes av kommunene, men de prinsipielle problemstillingene vil ikke endre seg selv om det er motsatt. Bruk av samme saksbehandlingsløsning er ikke noe nytt, men mer digitalisering bidrar til at omfanget øker.</p> <p>Det er viktig for kommunal sektor å ha reell innflytelse over løsningene de bruker, og mulighet til å prioritere ved utvikling og videreutvikling. Det gjelder uavhengig av hvem som eier løsningene. Å bli enige om modeller for samstyring er derfor viktig, og KS skal bidra til samordning. Når det gjelder ansvaret for personopplysningene som ligger i</p>	<p>Foreløpig: Saken følges opp internt i departementene. KMD melder tilbake til KS.</p> <p>Det konkrete forholdet knyttet til behandling ansvar kan bli belyst i en mulig utredning om ansvarsfordelingen.</p>

	<p>løsningene er ansvaret imidlertid gitt av loverket. KS skal fortsatt spille en rolle i samordningen, men i motsetning til innflytelse over selve systemet (som kan samordnes) kan ikke den enkelte kommune fraskrive seg behandlingsansvaret eller overlate det til andre hvis de først har fått det.</p> <p>Et av spørsmålene KS reiste i møtet:</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvordan sikrer man at kommunene har reell innflytelse på løsningene der de har det juridiske ansvaret og ansvaret overfor innbyggerne?	
--	---	--

Spm til SKATE

- Hvordan kan SKATE bidra til at viktige saker i forholdet mellom stat og kommunal sektor blir belyst i konsultasjonsmøter?
- Hvilke tema kan det være ønskelig at SKATE involveres i av de som så langt er tatt opp i konsultasjonsmøtene og som følges opp av KS og departementene?

Saken vil bli framlagt av Kristin Weidemann Wieland/Asbjørn Finstad
Saksframlegget er utarbeidet av KS
Oslo, 31.05.21